

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **OMGD, s.r.o.**, IČ 271 15 551, se sídlem Křížová 1018/6, Praha 5, zast. Mgr. Karlem Nejtkem, advokátem, se sídlem M. Pujmanové 1753/10a, Praha 4, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 11. 2022, č. j. 38971/22/5200-11434-713159, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2023, č. j. 18 Af 1/2023-99,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Specializovaný finanční úřad (dále též „správce daně“) dodatečným platebním výměrem ze dne 10. 2. 2022, č. j. 28232/22/4200-11771-204179, žalobkyni doměřil daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2012 ve výši 2.090.000 Kč a penále ve výši 418.000 Kč. Dodatečnými platebními výměry ze dne 10. 2. 2022, č. j. 28238/22/4200-11771-204179, č. j. 28248/22/4200-11771-204179 a č. j. 28256/22/4200-11771-204179, správce daně žalobkyni doměřil za zdaňovací období let 2013, 2014 a 2015 daň z příjmů právnických osob v částce 4.180.000 Kč a penále ve výši 836.000 Kč za každé z uvedených zdaňovacích období.

[2] V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobkyně proti uvedeným dodatečným platebním výměřům a potvrdil je. Shledal, že žalobkyně realizací účelově provedených kroků v souvislosti s emisí dluhopisů zneužila právo, jelikož hlavním účelem transakce bylo získání daňového zvýhodnění.

[3] Městský soud v Praze v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného. Uvedl, že se již stejně jako Nejvyšší správní soud zabýval právně a částečně i skutkově souvisejícími věcmi – emisí dluhopisů jiných společností skupiny podniků pana Mořky [srov. rozsudek městského soudu ze dne 21. 6. 2022, č. j. 10 Af 25/2020-98, a na něj navazující rozsudek NSS sp. zn. 2 Afs 167/2022; rozsudky městského soudu č. j. 15 Af 22/2020-100 a č. j. 17 Af 21/2022-103]. Ve všech těchto případech bylo předmětem řízení doměření daně z příjmů právnických osob ze stejného důvodu jako v nynější věci (neuznání úrokových nákladů z dluhopisů jako daňově účinných). Ačkoli se nynější věc ve skutkových okolnostech od těchto věcí liší (žalobkyně uvádí i konkrétní účely, na které emisi dluhopisů využila), není důvod se odchýlit od již obecně vyslovených závěrů. I v posuzované věci bylo totiž nosným důvodem rozhodnutí správních orgánů to, že převažujícím účelem emise korunových dluhopisů žalobkyně bylo získání daňové výhody v rozporu s účelem zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále též „ZDP“).

[4] Městský soud ve shodě se žalovaným dospěl k závěru, že přes formální splnění podmínek § 24 odst. 1 ZDP žalobkyně nenaplnila jeho účel a jednalo se pouze o účelové kroky naplňující znaky zneužití práva. Nejednala totiž v souladu s ekonomickým smyslem daňového zvýhodnění úroků z emise dluhopisů – účelem celého souhrnu transakcí nebyl rozvoj jejího podnikání. U žalobkyně v souvislosti s emisí a úpisem dluhopisů, stejně jako v souvislosti s následným využitím získaných peněžních prostředků nastaly okolnosti, které nelze považovat za standardní. Tyto okolnosti městský soud podrobně popsal a vyhodnotil.

[5] Správní orgány prokázaly, že žalobkyně emitovala dluhopisy, pro které neměla legitimní podnikatelské uplatnění. Naopak, svým zapojením do provázaného řetězce transakcí v rámci skupiny podniků Otakara Mořky jednala pro sebe ekonomicky nevýhodným způsobem, a ve svém důsledku tím pozbyla prostředky získané z emise dluhopisů. Žalobkyní uváděné projekty neodůvodňují ekonomickou racionalitu emise dluhopisů pro žalobkyni. Reálně uskutečněná investice do cukrovaru tvoří pouze 15 % emise dluhopisů, nadto není zřejmé, že by prostředky z emise byly na tuto investici skutečně použity. Jediným prospěchem pro žalobkyni bylo získání nelegitimního daňového zvýhodnění snížením si základu daně o úrokové náklady (a paralelně s tím daňová výhoda pro upisovatelku dluhopisů v podobě pravidelného nezdaněného příjmu).

[6] Námitce žalobkyně, že výše uvedené správní orgány dovodily pouze tím, že „mašličkovaly platby“, městský soud nepřisvědčil, neboť správní orgány se logicky (s ohledem na výši dluhopisů) zaměřily na významné finanční toky v období kolem emise dluhopisů. Výsledkem popsanych transakcí nakonec bylo to, že nejenže žalobkyně bez

pokračování

reálné návratnosti (byla zapojena do restrukturalizace) pozbyla získané prostředky, ale ještě zůstala zatížena úrokovými náklady. Žalobkyně zvolila takovou variantu svého financování, která nemohla a nebyla pro ni přínosem tak, aby byl naplněn účel emise dluhopisů. Soud tak shodně se správními orgány neměl za prokázané, že by žalobkyně finanční prostředky z emise dluhopisů použila na jí uváděný účel, resp. že by díky nim generovala zisk, vůči kterému by si mohla uplatnit úrokové náklady. Tvrzení o potřebě navýšit provozní *cash-flow* nijak neprokazuje skutečný přínos emise dluhopisů pro žalobkyni. S ohledem na zjištěné okolnosti městský soud dospěl k závěru, že i subjektivní prvek zneužití práva byl nepochybně naplněn.

II. Obsah kasační stížnosti a podání účastníků řízení

[7] Proti tomuto rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) **kasační stížnost**. Namítla, že prokázala a vysvětlila legitimitu svého postupu a správní orgány neunesly své důkazní břemeno k prokázání závěru o naplnění objektivní i subjektivní složky zneužití práva. Zákaz zneužití práva je *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy.

[8] Stěžovatelka dostatečně prokázala a vysvětlila ekonomické důvody emise dluhopisů. Hlavní důvodem realizace této transakce nebylo získání daňové výhody. Úroky z dluhopisů jsou v daném případě daňově uznatelné náklady, které souvisí s dosažením, zajištěním a udržením zdanitelných příjmů a splňují podmínky § 24 odst. 1 ZDP. Uplatnění úroků v daňových nákladech stěžovatelky není v rozporu se smyslem a účelem příslušných ustanovení ZDP. Emisí dluhopisů stěžovatelka získala nové externí zdroje, které využila plně v souladu s jejím účelem.

[9] Ačkoliv městský soud musel připustit, že se v posuzované věci jedná ve skutkových okolnostech o odlišnou situaci, než jaká byla jím a Nejvyšším správním soudem posuzována u jiných společností skupiny podniků pana Mořky v souvislosti s emisí korunových dluhopisů, fakticky bez zohlednění těchto odlišností převzal závěry z těchto jiných případů.

[10] Po schválení emise dluhopisů ze strany ČNB stěžovatelka učinila prostřednictvím svého jednatele pana Otakara Mořky nabídku na upsání dluhopisů možným investorům z okruhu svých obchodních partnerů, a to nejen v rámci České republiky, ale i v zahraničí, a to při osobních jednáních s těmito potenciálními investory. Na základě žádného z těchto osobních jednání nedošlo k reálnému zájmu o tuto emisi z okruhu obchodních partnerů, což vedlo stěžovatelku k rozhodnutí, že byla k datu emise (1. 7. 2012) uzavřena smlouva o upsání a koupi dluhopisů stěžovatelky s paní Janou Mořkovou, jakožto osobou spojenou se stěžovatelkou ve smyslu § 23 odst. 7 ZDP, prostřednictvím níž byla emise upsána v celém svém objemu 200.000.000 Kč. Účelem a důvodem emise dluhopisů stěžovatelky bylo navýšení jejího provozního financování. Prostředky z dluhopisů nicméně nebyly

v okamžiku jejich emise určeny na konkrétní investiční projekt stěžovatelky.

[11] Stěžovatelka na základě předchozích zkušeností svého jednatele v odvětví cukrovarnictví již v roce 2011 rozhodla, že zprovozní cukrovar v Kopidlně, který byl v majetku tehdy dceřinné společnosti stěžovatelky KAVALIERGLASS, a.s. Předpokládaná investice do tohoto cukrovaru se v delším časovém horizontu měla pohybovat na úrovni 400 až 500 mil. Kč. V této souvislosti začala stěžovatelka pořizovat strojní zařízení pro provoz cukrovaru z druhé ruky, neboť se jí tato možnost naskytlá. V letech 2012 a 2013 stěžovatelka pokračovala v pořizování strojního zařízení a zároveň poptala od odborných společností zpracování studie v cukrovaru v Kopidlně. Výstupy studie byly v průběhu daňové kontroly správci daně předloženy, přičemž stěžovatelka na jejich úpravách průběžně pracovala jak v roce 2013 tak v roce 2014.

[12] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka byla v rámci zpracování studie informována, že ne všechno doposud nakoupené zařízení bude možné při provozování cukrovaru využít, další investice do cukrovaru ve větším objemu pozastavila do doby, než bude připraven finální plán k jeho realizaci. Bylo tak zřejmé, že další finanční prostředky v souvislosti s cukrovarem bude potřebovat až v delším časovém horizontu, což bylo v rámci daňového řízení stěžovatelkou doloženo. S ohledem na to si stěžovatelka mohla dovolit v červnu 2013 uspokojit potřebu finančních prostředků ve skupině a poskytnout společnosti KAVALIERGLASS, a.s. z prostředků emise dluhopisů krátkodobý úvěr s původní splatností v prosinci 2015.

[13] Do konce dubna 2013 přitom stěžovatelka proinvestovala z emise dluhopisů cca 28 mil. Kč do cukrovaru a v květnu 2013 uzavřela smlouvu o úvěru se společností KAVALIERGLASS, a.s. na částku 4.854.400 EUR (125 mil. Kč), která byla v červnu 2013 poskytnuta, tj. z emise dluhopisů měla stále k dispozici 47 mil. Kč na provozní financování a nákup dalšího strojního zařízení, přičemž do konce roku 2013 vynaložila dalších cca 2,7 mil. Kč.

[14] V červenci 2015 stěžovatelka vzhledem k okolnostem na trhu s cukrem a závěry studie ukončila investice do cukrovaru a započala s jeho postupnou likvidací. V prosinci 2015, kdy nastala splatnost poskytnutého úvěru, který v mezidobě v důsledku rozdělení odštěpením společnosti KAVALIERGLASS, a.s. přešel na nástupnickou společnost Waltherglass, s.r.o., neměla stěžovatelka aktuálně žádný konkrétní investiční plán, proto se rozhodla splatnost úvěru prodloužit a využít skutečnosti, že prostředky z emise dluhopisů má k dispozici až do roku 2032, a může je tedy využít v dalších letech. V současné době stěžovatelka realizuje investici do výstavby nové fotovoltaické elektrárny, u níž vynaložené investiční náklady dosáhly téměř 190 mil. Kč. Na základě stavebního povolení ze dne 21. 2. 2022 zrealizovala její výstavbu. V současnosti je fotovoltaická elektrárna stavebně dokončena a předpokládaný termín jejího připojení k rozvodné síti je konec února 2024. Pokud by před rozhodnutím o nové investici došlo k odkoupení dluhopisů, nemohla by stěžovatelka tuto investici v takovém rozsahu pravděpodobně v danou chvíli realizovat.

pokračování

[15] Finanční prostředky získané emisí dluhopisů tedy stěžovatelka vynaložila v souladu s § 24 odst. 1 ZDP a související judikaturou v souvislosti s její činností za účelem dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Příjmy z úroků z úvěru poskytnutého společnosti KAVALIERGLASS, a.s. (125 mil. Kč), při úrokové sazbě 3,5 % stěžovatelka zahrнула do svých zdanitelných výnosů. Emise dluhopisů tak byla realizována na základě řádných ekonomických důvodů a jejím hlavním účelem nebylo získání daňového zvýhodnění v rozporu se zákonem.

[16] Tím, že k úhradě dluhopisů došlo převodem z účtu paní Moťkové na účet stěžovatelky, stěžovatelka získala nové finanční prostředky z cizích zdrojů, tedy naplnila účel emise dluhopisů. Již jen s ohledem na tuto skutečnost se nemůže jednat o zneužití práva.

[17] Argumentace městského soudu ohledně finanční správou zpochybňovaného měsíčního vyplácení úroků je nesprávná. Soud na jednu stranu uvádí, že se nutně nemusí jednat o podezřelou okolnost, proto v tomto směru nepovažoval za potřebné vést dokazování, aby pak uzavřel, že tato skutečnost nasvědčuje tomu, že jedním z cílů emise bylo zajistit paní Moťkové měsíční pravidelný příjem.

[18] Stěžovatelka uvedla konkrétní účely, na něž byly finanční prostředky z emise dluhopisů použity, avšak městský soud se snažil dohledávat rozpory tam, kde fakticky žádné nejsou. Stěžovatelka konzistentně tvrdí a prokazuje, že důvodem pro emisi dluhopisů bylo navýšení jejího provozního financování, přičemž s ohledem na její předmět činnosti je třeba pojem provozní financování chápat širěji, než pouhé financování běžných provozních nákladů, ale i jako případnou možnost využití volných prostředků provozního *cash flow* pro účely dlouhodobého rozvoje činnosti stěžovatelky a financování nákupu investic. Stěžovatelka tak od počátku konzistentně tvrdila a tvrdí, že prostředky z emise dluhopisů nebyly v okamžiku emise dluhopisů určeny na konkrétní investiční projekt. To však není v rozporu s tím, že fakticky byly v souladu s tako vymezeným účelem emise dluhopisů tyto finanční prostředky použity na stěžovatelkou konkretizované účely, a to investici do cukrovaru v Kopidlně, poskytnutí úvěru společnosti KAVALIERGLASS, a.s. a investici do výstavby nové fotovoltaické elektrárny.

[19] Navýšení provozního financování stěžovatelky, kterým je třeba chápat i případnou možnost využití volných prostředků provozního *cash flow* pro účely dlouhodobého rozvoje její činnosti a financování nákupu investic nutných k jejímu provozu dle okamžité potřeby a jejich finančních možností, je legitimní podnikatelské uplatnění. Stěžovatelka proto odmítá závěr soudu, že správní orgány prokázaly, že emitovala dluhopisy, pro které neměla legitimní podnikatelské uplatnění. Nelze tvrdit, že korunové dluhopisy bylo možno emitovat pouze, pokud existoval zcela jednoznačný a konkrétní účel jejich využití a pouze na tento konkrétní účel mohly být finanční prostředky z emise dluhopisů využity. To nemá žádnou zákonnou oporu.

[20] Ohledně investice do fotovoltaické elektrárny městský soud ve svém závěru, že

nelze dovést přímou vazbu emise dluhopisů v polovině roku 2012 s tímto záměrem realizovaným v roce 2021 a později, opomíjí, že navýšení provozního financování stěžovatelky emisí dluhopisů je třeba chápat širěji, také jako případnou možnost využití volných prostředků provozního *cash flow* pro účely dlouhodobého rozvíjení její činnosti. V souladu s tímto účelem emise byla část finančních prostředků získaných z emise dluhopisů použita následně i na investici do fotovoltaické elektrárny.

[21] Ačkoliv stěžovatelka učinila tyto investice, soud i žalovaný tvrdí, že na základě rozboru peněžních toků bylo finanční správou důvodně zpochybněno, že na nákup těchto stálých a oběžných aktiv byly použity právě prostředky získané stěžovatelkou z emise dluhopisů. Stěžovatelka v této souvislosti odkázala na žalobní argumentaci, že peníze nelze „omašličkovat“ a prokázat, že konkrétní finanční prostředky získané z emise dluhopisů byly použity na úhradu předmětné zálohy panu Mořkovi, jak tvrdí žalovaný a potvrzuje soud. Správce daně hodnotí časový sled událostí a na sebe navazujících transakcí ryze subjektivní optikou, kdy do své analýzy transakcí zahrnuje pouze transakce vybraných subjektů z jím vybraných časových úseků. Konkrétně např. na str. 38 zprávy o daňové kontrole správce daně mapoval finanční toky realizované u pana Mořky v období od 1. 7. 2012 do 10. 7. 2012 a v období od 1. 8. 2012 do 3. 8. 2012, aniž by bral v úvahu např. finanční toky v mezidobí, tj. od 11. 7. 2012 do 31. 7. 2012 nebo v období předcházejícím či následujícím, aniž by zohlednil transakce u dalších subjektů ve skupině podniků pana Mořky a aniž by měl k dispozici informace o veškerých finančních tocích alespoň u vybraných subjektů na veškerých jejich bankovních účtech. Stěžovatelka nesouhlasí s názorem městského soudu, který aproboval, že si lze vybrat pouze určité účty a sledovat jejich pohyby pouze za vybrané období.

[22] Podnikové finance nefungují tak, jak se správní orgány snaží prokázat naplnění objektivního a v návaznosti na to i subjektivního kritéria zneužití práva. V podnikových financích jsou stálá aktiva a oběžná aktiva kryta buď vlastním kapitálem nebo cizím kapitálem, do něhož patří i zdroje získané z emise dluhopisů, a to bez ohledu na to, zda tyto dluhopisy upsala a splatila spřízněná či nespřízněná osoba. Prostředky získané emisí dluhopisů jsou pak použity na pořízení stálých či oběžných aktiv dle rozhodnutí podnikatelského subjektu. V posuzované věci to bylo pořízení stálých aktiv na předpokládané provozování cukrovaru Kopidlno (více jak 30 mil. Kč) a zbylá část byla součástí oběžných aktiv, přičemž cca 125 mil. Kč bylo poskytnuto společnosti KAVALIERSGLASS, a.s. původně jako krátkodobý úvěr. Po jeho splacení v roce 2020 stěžovatelka za tyto prostředky začala pořizovat stálá aktiva v podobě investice do výstavby nové fotovoltaické elektrárny, u níž realizovaný investiční náklad činí téměř 190 mil. Kč. Významná část aktiv přešla v důsledku přeměny – rozdělení stěžovatelky s rozhodným dnem 1. 1. 2013 na nástupnickou společnost DST-KOVO, a.s. a na společnost Realtoria, s.r.o. Nicméně významná část aktiv v celkové výši 383 mil. Kč zůstala po odštěpení u stěžovatelky a ta byla kryta jednak cizími zdroji ve výši 215 mil. Kč zahrnujícími dvousetmilionovou emisí dluhopisů a jednak vlastním kapitálem stěžovatelky ve výši 168 mil. Kč.

pokračování

[23] Tvrzení o odlivu finančních prostředků ve výši 241 mil. Kč je uplatněné účelově pro obhajobu závěru o naplnění objektivního kritéria zneužití práva. Z hlediska podnikových financí není pravdivé tvrzení, že záloha ve výši 322 mil. Kč, poskytnutá 3. 8. 2012 panu Mořkovi na nákup podílů a nemovitostí v jeho držení, byla financována emisí dluhopisů. Rovněž není pravdou, že úvěr poskytnutý v prvním pololetí roku 2013 společností KAVALIERGLASS, a.s. ve výši 125 mil. Kč nebyl financován z emise předmětných dluhopisů.

[24] Je třeba respektovat právo na svobodné rozhodnutí o nakládání s hodnotou a strukturou podniku. Při respektování tohoto přístupu nelze dojít k jinému závěru, než že emisí dluhopisů získané prostředky použila stěžovatelka ke svému podnikání, tedy k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů.

[25] Žalovaný ve **vyjádření ke kasační stížnosti** uvedl, že městský soud i Nejvyšší správní soud se v minulosti zabývali právně a částečně i skutkově souvisejícími věcmi, v níž přezkoumávaly emisí dluhopisů jiných společností skupiny podniků pana Mořky. Především Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 8. 2023, č. j. 2 Afs 167/2022-52, dospěl k jednoznačnému závěru, že objektivní a subjektivní kritérium doktríny zneužití práva bylo splněno. Také v posuzované věci bylo převažujícím účelem emise dluhopisů stěžovatelky získání daňové výhody v rozporu s účelem ZDP a byť stěžovatelka formálně (účetně) naplnila podmínky dle § 24 odst. 1 ZDP, jednalo se pouze o účelové kroky naplňující zneužití práva. Ze závěrů uvedeného rozsudku NSS lze *mutatis mutandis* vycházet i nyní. Ostatně stěžovatelka kromě svého obecného tvrzení, že městský soud závěry uvedeného rozsudku NSS bez zohlednění odlišností nesprávně převzal, neuvádí v kasační stížnosti žádný konkrétní důvod, proč považuje za nutné se od jeho obecných závěrů odchýlit.

[26] Městský soud se otázkou, zda emise dluhopisů u stěžovatelky potenciálně mohla naplnit deklarovaný účel (finanční podporu rozvoje podnikání), zcela vyčerpávajícím způsobem zaobíral a dospěl k závěru, že tomu tak nebylo. Celkový sled jednání zúčastněných stran a s tím spojených okolností nemůže vést k jinému závěru, než že dané transakce byly uskutečněny především za účelem zatížení stěžovatelky nákladovými úroky spojenými s emitovanými dluhopisy a došlo k vytvoření jejího umělého zadlužení za účelem snížení její daňové povinnosti. Stěžovatelka na argumentaci městského soudu reaguje převážně vyjádřením nesouhlasu s jeho závěry a odkazy na žalobní argumentaci, aniž by ale jeho závěry relevantně zpochybnila.

[27] Žalovaný zdůraznil, že v důsledku vytvoření relativně složité struktury v rámci restrukturalizace podniku, jež vedla k odlivu finančních prostředků ve výši cca 241 mil. Kč, nebyl naplněn účel emise dluhopisů, tedy získání peněžních prostředků pro financování činnosti stěžovatelky. Stěžovatelka vůbec neuvažovala o eventualitě umístit dluhopisy k obchodování na regulovaném či jiném trhu, a umožnit tak externím investorům půjčit potřebné finanční prostředky. Tvrzení stěžovatelky, že její jednatel nejprve dluhopisy nabízel na osobních jednáních svým obchodním partnerům, zůstalo neprokázáno.

[28] Nelze opomenout, že úhradě emisního kursu dluhopisů předcházela vklad na bankovní účet Jany Mořkové ve výši 200 mil. Kč z bankovního účtu jejího manžela Otakara Mořky (jednatele stěžovatelky). Žalovaný vnímá ve shodě s městským soudem tuto skutečnost jako „jeden ze střípků mozaiky“ svědčící závěru, že mezi nespřízněnými subjekty v běžných ekonomických vztazích a za standardních podmínek by transakce takovou formou neproběhly, potažmo závěru o zneužívajícím jednání. Za podstatné žalovaný označil, že stěžovatelka neprokázala ekonomickou racionalitu emise dluhopisů, resp. faktickou potřebu finančních prostředků. Investice do cukrovaru v Kopidlně totiž představuje pouze cca 15 % z celkového objemu emise dluhopisů, a existence této investice proto stěží vylučuje, že hlavním cílem spojeným s emisí dluhopisů bylo získání daňové výhody bez ekonomického opodstatnění.

[29] K dalšímu stěžovatelkou tvrzenému ekonomickému důvodu emise, tj. že byla využita na poskytnutí úvěru společnosti KAVALIERRGLASS, a.s., žalovaný uvedl, že z peněžních toků souvisejících s touto transakcí, resp. z účetnictví plyne, že úvěr společnosti KAVALIERRGLASS, a.s., byl poskytnut z prostředků získaných společností OJGAR, s.r.o. Emise dluhopisů tedy nebyla fakticky využita na poskytnutí úvěru společnosti KAVALIERRGLASS, a.s. Nutno také vzít v úvahu, že společnost KAVALIERRGLASS, a.s. půjčené prostředky investovala do téhož majetku, tj. cukrovaru v Kopidlně. Fakt, že stěžovatelka půjčovala peněžní prostředky zatížené úrokovými náklady subjektu, jenž je investuje ke stejnému účelu, postrádá ekonomický smysl.

[30] Stěžejní však je, že v době poskytnutí úvěru společnosti KAVALIERRGLASS, a.s. stěžovatelka již nedisponovala finančními prostředky získanými z emise korunových dluhopisů, neboť 3. 8. 2012 poskytla zálohu Otakarovi Mořkovi ve výši 322 mil. Kč. Účel zálohy naplněn nebyl a v konečném důsledku její poskytnutí vedlo k faktickému odlivu finančních prostředků od stěžovatelky ve výši cca 241 mil. Kč, neboť z poskytnuté zálohy ve výši 322 mil. Kč získala zpět jen 81 060 320 Kč a zbytek pohledávky ve výši cca 241 mil. Kč byl v důsledku projektu rozdělen odštěpen do jiných společností patřících do skupiny podniků Otakara Mořky. Právě tato transakce je podstatná, protože na poskytnutí uvedené zálohy byla emise dluhopisů fakticky využita. Také tato transakce postrádá ekonomický smysl a vedla k odlivu finančních prostředků a zatížení stěžovatelky nákladovými úroky.

[31] Mezi kroky stěžovatelky a získáním daňové výhody je patrná i příčinná souvislost, neboť bez nich by k získání daňové výhody nedošlo, když všechny zjištěné nestandardní okolnosti spolu souvisí a vzájemně se podporují. Žalovaný dostal své povinnosti prokázat, že jednání stěžovatelky skutečně nemělo žádné racionální opodstatnění, a naopak šlo o umělé vytvoření podmínek pro dosažení daňové výhody.

III. Posouzení kasační stížnosti

[32] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti

pokračování

a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[33] Kasační stížnost není důvodná.

[34] Podle 24 odst. 1 věty první ZDP, ve znění účinném pro posuzovaná zdanitelná období, *výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy.*

[35] Z provedené rekapitulace je zřejmé, že v posuzované věci se jedná především o posouzení, zda správní orgány oprávněně neuznaly náklady na úroky z dluhopisů emitovaných v roce 2012 stěžovatelkou z důvodu zneužití práva s ohledem na další související okolnosti.

[36] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval např. v rozsudku ze dne 30. 11. 2016, č. j. 4 Afs 137/2016-43, *„zneužitím práva je situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti a zdánlivě dovoleným chováním ve skutečnosti dosahuje výsledku nedovoleného. Právo musí předkládat svým adresátům racionální vzorce chování, které slouží k rozumnému uspořádání společenských vztahů. Smyslu práva proto odpovídá jen taková aplikace právního předpisu, která uvedené uspořádání vztahů ve společnosti respektuje. Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud nemůže poskytnout ochranu. Tímto prizmatem je nutné pohlížet taktéž na jednotlivá ustanovení zákona o daních z příjmů, jež vymezují daňově relevantní příjmy a výdaje daňového subjektu (srov. kupř. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, publikovaný pod č. 869/2006 Sb. NSS). Tyto úvahy o povaze zákazu zneužití práva v oblasti daňové rozvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007-108, v němž se zdůrazňuje nutnost pečlivě rozlišovat legitimní a právem aprobovaný postup spočívající ve volbě daňově nejvýhodnější alternativy z různých v úvahu přicházejících možností, jež mají svůj samostatný smysl, od situace, kdy právě jediným smyslem dané činnosti či transakce je získání nelegitimního daňového zvýhodnění. V druhém případě se totiž jedná o chování zdánlivě dovolené, které má však ve skutečnosti povahu chování protiprávního a za určitých okolností může nabýt povahy zneužití veřejného subjektivního práva daňového subjektu, jemuž nemůže být ve správním soudnictví poskytnuta ochrana.“*

[37] Nejvyšší správní soud odkazuje na ustálenou judikaturu SDEU týkající se zneužití práva. Soudní dvůr v této souvislosti vyvinul dvoustupňový test pro posouzení existence zneužití (unijního) práva (např. rozsudek ze dne 14. 12. 2000 ve věci C-110/99, *Emsland-Stärke*). Podle tohoto testu nastává zneužití práva, existuje-li současně objektivní a subjektivní prvek zneužití práva. Objektivní prvek spočívá v tom, že navzdory

formálnímu splnění podmínek daných unijním právem nebyl naplněn účel dané právní úpravy; subjektivní prvek spočívá v existenci záměru získat výhodu plynoucí z unijních norem umělým vytvořením podmínek pro její dosažení. Soudní dvůr následně aplikoval dvousložkový test zneužití práva z rozhodnutí *Emsland-Stärke* v oblasti daně z přidané hodnoty v rozsudku ze dne 21. 2. 2006 ve věci C-255/02, *Halifax*. Zásada zákazu zneužití práva se rozšířila z daní nepřímých i na daně přímé. Jedná se např. o rozsudky velkého senátu SDEU ze dne 12. 9. 2006 ve věci C-196/04, *Cadbury Schweppes*, ze dne 12. 3. 2007 ve věci C-524/04, *Thin Cap Group*; dále o rozsudky SDEU ze dne 29. 3. 2012 ve věci C-417/10, *3M Italia*, ze dne 4. 12. 2008 ve věci C-330/07, *Jobra*, ze dne 17. 9. 2009 ve věci C-182/08, *Glaxo Wellcome*, a ze dne 5. 7. 2007 ve věci C-321/05, *Kofoed* (srov. též rozsudek NSS ze dne 7. 6. 2016, č. j. 8 Afs 34/2015 - 71, body 60 a 61).

[38] V bodu 49 rozsudku ze dne 14. 11. 2019, č. j. 6 Afs 376/2018 - 46, pak NSS s poukazem na judikaturu týkající se zneužití práva dále vyslovil, že tato judikatura nevyžaduje, aby získání neoprávněné daňové výhody bylo jediným cílem a výsledkem zneužívajícího jednání – postačí, pokud jde o cíl a výsledek hlavní, zjevně převažující. Obdobně se NSS vyjádřil také v bodu 52 rozsudku ze dne 25. 6. 2015, č. j. 6 Afs 200/2014-28, v němž uvedl: *„Hlavním účelem transakce ve smyslu rozhodnutí ve věci C-255/02 Halifax je takový její účel, který ve srovnání s případnými jinými dalšími jejími účely je natolik neporovnatelně významnější, že tyto ostatní účely ve své podstatě zastíňuje a zásadně marginalizuje, takže od nich lze při zkoumání hospodářského smyslu dotčené transakce odhlédnout. Je na soudu (resp. správním orgánu), aby prokázal, že tímto hlavním účelem je získání daňového zvýhodnění. Dle citované judikatury je nutné zkoumat skutečný obsah a význam dotčených plnění. Lze přitom vzít v úvahu čistě umělý charakter těchto plnění, jakož i právní, hospodářské nebo personální vztahy mezi subjekty účastnicími se plánu na snížení daňové zátěže.“*

[39] V bodu 27 rozsudku ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021-60, Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„objektivní prvek (kritérium) zmíněný ve výše uvedeném testu zneužití práva podle Nejvyššího správního soudu zahrnuje jednotlivé úkony a transakce provedené daňovým subjektem, které je třeba hodnotit jednotlivě i v souvislosti. K naplnění objektivního prvku dojde tehdy, pokud ze všech objektivních okolností (zejm. úkonů provedených daňových subjektem) po jejich celkovém zhodnocení vyplývá, že postrádají ekonomický smysl a jejich hlavním účelem je získání daňového zvýhodnění. V takovém případě pak tyto zjištěné objektivní okolnosti provedených transakcí dále umožňují učinit závěr o záměru daňového subjektu získat daňovou výhodu takovýmto umělým vytvořením podmínek pro její dosažení. Na základě uvedeného má Nejvyšší správní soud za to, že rozhodující je zejména zjištění objektivních okolností transakcí svědčících o naplnění objektivního prvku testu, od něhož se poté odvíjí posouzení subjektivního prvku (záměru daňového subjektu).“*

[40] Na základě právě uvedených východisek přistoupil Nejvyšší správní soud k posouzení jednotlivých námitek uplatněných stěžovatelkou v kasační stížnosti. K argumentaci stěžovatelky, že emisí dluhopisů získala nové externí zdroje, Nejvyšší správní soud v první řadě shrnuje fakta vyplývající ze správního spisu. K úpisu dluhopisů

pokračování

došlo dne 1. 7. 2012 jedinou upisovatelkou paní Janou Mořkovou – manželkou jednatele stěžovatelky pana Mořky a osobou se stěžovatelkou spojenou ve smyslu § 23 odst. 7 ZDP. Úhrada celé hodnoty emise dluhopisů byla provedena dne 10. 7. 2012 jednorázovým převodem z bankovního účtu paní Mořkové na bankovní účet stěžovatelky. Stěžovatelka popsala, že po schválení emise ze strany ČNB dne 31. 5. 2012 učinila prostřednictvím svého jednatele pana Otakara Mořky nabídku na upsání dluhopisů možným investorům z okruhu svých obchodních partnerů, a to nejen v rámci České republiky, ale i v zahraničí, a to při osobních jednáních s těmito potenciálními investory. Jak již příležitostně konstatoval městský soud, stěžovatelka sama přiznala, že dluhopisy byly určeny k neveřejné nabídce, a dokonce i to, že emise nesměřovala vůči jinému konkrétnímu investorovi. Rozhodnutím o neveřejné nabídce byl přitom omezen okruh potenciálních investorů a tím i smysl dluhopisového financování – zajištění externího financování podnikání. Nabídku dluhopisů investorům stěžovatelka navíc nijak nedoložila, přičemž zároveň v odpovědi ze dne 30. 11. 2011 na výzvu správce daně k prokázání skutečností uvedla, že s jednotlivými obchodními partnery nebyly detailně diskutovány konkrétní podmínky připravované emise dluhopisů, neboť takový způsob jednání není mezi obchodními partnery na této úrovni obvyklý. Uvedené skutečnosti vzbuzují pochybnosti, zda stěžovatelka měla skutečný zájem o prodej dluhopisů cizím investorům.

[41] Za nestandardní a důležitou objektivní okolnost z hlediska zneužití práva stěžovatelkou pak Nejvyšší správní soud považuje především způsob úhrady dluhopisů, ke které došlo převodem z účtu paní Mořkové dne 10. 7. 2012, poté co ve stejný den poukázal pan Mořka na její účet přesně částku 200 milionů Kč. Stručně řečeno, pokud jednatel stěžovatelky rozhodne o emisi dluhopisů, pošle finanční prostředky své manželce, která je tentýž den použije na úhradu dluhopisů stěžovatelky, pak se fakticky jednatel stěžovatelky v popsané situaci na úhradě dluhopisů přímo podílel. S přihlédnutím ke těmto okolnostem tak má Nejvyšší správní soud za to, že se o externí finanční prostředky jednalo pouze formálně, nikoli fakticky.

[42] K argumentaci stěžovatelky, v níž městskému soudu vytýká, že se snaží za účelem potvrzení konstrukce zneužití práva zpochybnit uvedený způsob úhrady dluhopisů, ačkoliv prokazatelně finanční prostředky za upsané dluhopisy byly připsány na účet stěžovatelky, která tak získala nové externí finanční prostředky, Nejvyšší správní soud v návaznosti na výše uvedené konstatuje, že městský soud zcela správně vyhodnotil, že úhrada dluhopisů neproběhla za standardních okolností.

[43] Není opodstatněná ani výtku stěžovatelky, že městský soud mechanicky převzal závěry z rozsudků vydaných ve věcech jiných společností skupiny podniků pana Mořky v souvislosti s emisí korunových dluhopisů, ačkoliv sám připustil, že se v posuzované věci jedná ve skutkových okolnostech o odlišnou situaci. Městský soud totiž v posuzované věci řádně popsal a vyhodnotil veškeré relevantní skutkové okolnosti. V bodu 24 napadeného rozsudku předeslal, že posuzovaná věc se do určité míry liší od dříve rozhodnutých věcí, v nichž správní orgány přezkoumávaly emisi korunových dluhopisů jiných společností skupiny podniků pana Mořky, nicméně neshledal důvod se odchýlit od tam obecně

vyslovených závěrů, neboť i v nyní posuzované věci bylo nosným důvodem rozhodnutí správních orgánů, že převažujícím účelem emise korunových dluhopisů stěžovatelky bylo získání daňové výhody v rozporu s účelem ZDP. V bodu 38 rozsudku městský soud poukázal na odlišnost posuzované věci spočívající v tom, že stěžovatelka vykazovala ekonomickou činnost a nebyla pouze průtokovou společností (jakou fakticky byla např. společnost SAMARINDA SE v rozsudku NSS č. j. 2 Afs 167/2022-52). Nedošlo tedy k tomu, že by městský soud převzal právní závěry z jiných věcí a bez dalšího je aplikoval na odlišný skutkový stav.

[44] Stěžovatelka v kasační stížnosti jako důvod emise dluhopisů uvedla navýšení svého provozního financování s tím, že prostředky z emise dluhopisů nicméně nebyly v okamžiku emise určeny na konkrétní investiční projekt. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že i při respektování autonomie stěžovatelky ohledně řešení jejích podnikatelských záležitostí se mu tento důvod nejeví přesvědčivý, neboť platba úroků z předmětných dluhopisů ve výši 11 % p. a. nepochybně zatížila hospodaření stěžovatelky, přičemž stěžovatelka tak dle svého tvrzení učinila bez výhledu na zisk z konkrétního obchodu, projektu, investice, či jiné transakce.

[45] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že prostředky z emise dluhopisů (v roce 2012) nebyly v okamžiku emise určeny na konkrétní projekt, a zároveň uvádí, že se na základě předchozích zkušeností svého jednatele v odvětví cukrovarnictví již v roce 2011 (tj. před emisí dluhopisů) rozhodla, že zprovozní cukrovar v Kopidlně, do kterého v letech 2012 a 2013 pořizovala strojní zařízení a do dubna 2013 proinvestovala z emise dluhopisů cca 28 mil. Kč, do konce roku 2013 vynaložila dalších 2,7 mil. Kč, celkem se tedy jednalo o přibližně 31 milionů korun. V této souvislosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že v odvolání stěžovatelka uvedla, že potřeba navýšení provozních finančních prostředků, kterou uspokojila prostřednictvím emise dluhopisů, byla vyvolána potřebou finančních prostředků pro další dlouhodobý rozvoj, aniž by v okamžiku rozhodnutí o emisi dluhopisů přesně definovala, že získané finanční prostředky využije právě při zapojení do spolupráce na výstavbě nového cukrovaru v Kopidlně, kterou následně považovala za hlavní investici financovanou získanými prostředky z emise dluhopisů. Nikdy však netvrdila, že konkrétně investice do cukrovaru byla motivem emise korunových dluhopisů. Na základě výše uvedeného Nejvyšší správní soud ve vztahu k investici stěžovatelky do cukrovaru v Kopidlně dospěl k závěru, že důvodem emise dluhopisů nebyla tato investice, stěžovatelka nicméně na tuto investici využila malou část z prostředků, které získala emisí dluhopisů.

[46] K úvěru ve výši 125 mil. Kč, který stěžovatelka v červnu 2013 poskytla společnosti KAVALIERRGLASS, a.s., je třeba v prvé řadě ve shodě se správními orgány a městským soudem uvést, že byl pro stěžovatelku nevýhodný, jelikož byl úročen pouze úrokem 3,5 % ročně oproti 11 % úroku, který byla stěžovatelka povinna platit z emitovaných dluhopisů. Tím se stěžovatelka dostala do situace, kdy si půjčila peníze za vyšší úrok, než za jaký tyto peníze dále půjčila jinému subjektu, což není ekonomicky racionální. Městský soud proto přílehlavě konstatoval, že pokud stěžovatelka tvrdila, že předpokládaná investice do

pokračování

cukrovaru byla 400 – 500 mil. Kč, pak je nelogické, že v době, kdy do cukrovaru stále investovala, přistoupila k odlivu relativně významné částky prostředků získaných emisí dluhopisů (více jako 60 %) za takto pro ni finančně nevýhodných podmínek.

[47] Správce daně navíc zjistil, že poskytnutí půjčky společnosti KAVALIERRGLASS, a.s. nebylo financováno prostředky z emise dluhopisů, ale na základě platby další společnosti pana Moťky – OJGAR, s.r.o. Dne 19. 6. 2013 totiž stěžovatelka obdržela od společnosti OJGAR, s.r.o. úvěr ve výši 125 milionů Kč a následující den úvěr ve stejné výši poskytla společnosti KAVALIERRGLASS, a.s. Dne 28. 6. 2013 pak stěžovatelka obdržela od společnosti Waltherglass, s.r.o. dvě splátky v celkové výši 118.897.275,86 Kč, aby mohla dne 2. 7. 2013 uhradit svůj závazek vůči společnosti OJGAR, s. r. o. Poskytnutí úvěru společnosti KAVALIERRGLASS, a.s. pro stěžovatelku nevýhodným způsobem nedává ekonomický smysl také proto, že tato společnost investovala stejně jako stěžovatelka do cukrovaru v Kopidlně, jak na to žalovaný přílehlavě poukázal ve vyjádření ke kasační stížnosti. Půjčku společnosti KAVALIERRGLASS, a.s. proto nelze považovat za racionální ekonomický důvod k emisi dluhopisů.

[48] K poukazu stěžovatelky na investici do výstavby nové fotovoltaické elektrárny, kterou realizovala na základě stavebního povolení ze dne 21. 2. 2022 a u níž vynaložené investiční náklady dosáhly téměř 190 mil. Kč, Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem a správními orgány uvádí, že z předložených písemností nelze dovodit vazbu emise dluhopisů v roce 2012 na tento projekt. O absenci této vazby navíc svědčí časový odstup mezi emisí dluhopisů a výstavbou fotovoltaické elektrárny (téměř 10 let). Ani výstavba fotovoltaické elektrárny proto nepředstavuje racionální ekonomický důvod k emisi dluhopisů.

[49] Městský soud nepovažoval za nutné vést dokazování ohledně toho, zda je měsíční výplata úroků z dluhopisů běžná, a zároveň souhlasil se žalovaným, že tato okolnost nasvědčuje tomu, že jedním z cílů emise bylo zajistit paní Moťkové měsíčně pravidelný nezdaněný příjem. Nejvyšší správní soud v tom nespátřuje na rozdíl od stěžovatelky nic nepřijatelného, neboť z výše rekapitulovaných skutečností vyplývá, že stěžovatelka emitovala dluhopisy, pro které neměla reálné podnikatelské uplatnění, a důsledkem jejich emise vskutku byl pravidelný měsíční příjem pro manželku jednatele stěžovatelky.

[50] Nejvyšší správní soud neshledal opodstatněnou námitku stěžovatelky, že uvedla konkrétní účely, na něž byly finanční prostředky z emise dluhopisů použity, avšak městský soud se snaží dohledávat rozpory tam, kde fakticky žádné nejsou. Ve skutečnosti městský soud řádně zdůvodnil, proč stěžovatelkou uváděné investice (do cukrovaru v Kopidlně, do výstavby nové fotovoltaické elektrárny a poskytnutí úvěru společnosti KAVALIERRGLASS, a.s.) nevylučují, že hlavním cílem emise dluhopisů bylo získání daňové výhody bez ekonomického opodstatnění.

[51] Se stěžovatelkou lze souhlasit, že korunové dluhopisy bylo možno emitovat i tehdy, pokud neexistoval zcela jednoznačný a konkrétní účel jejich využití a finanční prostředky

z emise dluhopisů mohly být využity na jakýkoli účel. Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem konstatuje, že zákon o dluhopisech vskutku neukládá povinnost uvést v emisních podmínkách účel emise dluhopisů. Uplatňuje-li však stěžovatelka vyplacené úroky z dluhopisů do výpočtu základu daně, musí být schopna vysvětlit rozumný ekonomický přínos takové transakce jiný, než pouhé vytvoření nákladové položky snižující základ daně dle § 24 odst. 1 ZDP. Stěžovatelka prokázala investici do cukrovaru v Kopidlně, poskytnutí úvěru společnosti KAVALIÉRGLASS, a.s., a investici do fotovoltaické elektrárny Kaznějov. To však nic nemění na výše uvedeném závěru, že tyto investice nepředstavovaly z výše již uvedených důvodů v převážné míře legitimní podnikatelské uplatnění pro finanční prostředky získané emisí dluhopisů. Navíc jak bude dále uvedeno, stěžovatelka v důsledku níže popsaných transakcí veškeré finanční prostředky získané emisí dluhopisů brzy pozbyla, a tudíž je ani nemohla použít na výše uvedené investice.

[52] Důvodnou Nejvyšší správní soud neshledal ani námitku stěžovatelky, že městský soud ohledně investice do fotovoltaické elektrárny opomenul, že navýšení provozního financování stěžovatelky emisí dluhopisů je třeba chápat také jako případnou možnost využití volných prostředků provozního *cash flow* pro účely dlouhodobého rozvíjení její činnosti a zcela v souladu s tímto účelem emise byla část finančních prostředků získaných z emise dluhopisů použita následně i na investici do fotovoltaické elektrárny. Městský soud totiž poukázal na zjištění správce daně, že stěžovatelka dne 3. 8. 2012 (tj. necelý měsíc poté, co obdržela prostředky získané z emise dluhopisů) poskytla zálohu panu Mořkovi ve výši 322 mil. Kč, přičemž prostředky získané emisí dluhopisů byly součástí této částky. Stěžovatelka totiž neprokázala, že by na tuto platbu použila jiné, než z emise dluhopisů získané prostředky. Od tohoto záměru bylo upuštěno a stěžovatelka byla poté zapojena do přeměny rozdělením některých společností v rámci restrukturalizace ve skupině podniků pana Mořky v roce 2013. Po odstěpení majetku do nástupnických společností DST-KOVO, a.s. a REALTORIA, s.r.o. pan Mořka dne 8. 8. 2012, 17. 4. 2013 a 26. 6. 2013 stěžovatelce uhradil 1.800 000 Kč, 10.000.000 Kč a 69.260.320 Kč. Pan Mořka tedy od stěžovatelky obdržel 322 mil. Kč, vrátil jí uvedenými třemi platbami 81.060.320 Kč, v důsledku čehož došlo k odlivu finančních prostředků od stěžovatelky ve výši 240.939.680 Kč z poskytnuté zálohy ve výši 322 milionů Kč, tj. o částku vyšší, než kterou získala emisí dluhopisů. Zbylé části zálohy totiž přešly na REALTORIA, s.r.o., a DST-KOVO, a.s., a stěžovatelce se tak nevrátily.

[53] Stěžovatelka tudíž poté již ani nemohla jí uváděné investice a půjčku financovat finančními prostředky, které získala emisí dluhopisů, což vyvrací tvrzení stěžovatelky o ekonomické opodstatněnosti emise dluhopisů za účelem těchto investic. Městský soud proto naprosto správně uvedl, že výsledkem popsaných transakcí nakonec bylo to, že nejenže žalobkyně bez reálné návratnosti (byla zapojena do restrukturalizace) pozbyla získané prostředky, ale ještě zůstala zatížena úrokovými náklady. Ve shodě se správními orgány městský soud zcela správně neshledal, že by stěžovatelka finanční prostředky z emise dluhopisů použila na jí uváděné účely, a konstatoval, že obecné tvrzení o potřebě navýšit provozní cash-flow nijak neodůvodňuje ani neprokazuje skutečný přínos emise

pokračování

dluhopisů pro stěžovatelku.

[54] Vysvětlení, v němž stěžovatelka v návaznosti na popis fungování podnikových financí uvádí, že významná část aktiv v celkové výši 383 mil. Kč zůstala po odštěpení u stěžovatelky a ta byla financována jednak cizími zdroji ve výši 215 mil. Kč zahrnujícími dvousetmilionovou emisi dluhopisů a jednak vlastním kapitálem stěžovatelky ve výši 168 mil. Kč, nezpochybňuje výše uvedený závěr o odlivu finančních prostředků ve výši 241 mil. Kč z majetku stěžovatelky. Nepotvrzuje proto ani další tvrzení stěžovatelky, že se jedná o zkreslení reality za účelem obhájení závěru o naplnění objektivního kritéria zneužití práva. Pokud stěžovatelka popírá, že záloha ve výši 322 mil. Kč poskytnutá 3. 8. 2012 panu Mořkovi na nákup podílů a nemovitostí v jeho držení byla financována emisí dluhopisů a že úvěr poskytnutý v prvním pololetí roku 2013 společnosti KAVALIÉRGLOSS, a.s. ve výši 125 mil. Kč nebyl financován z emise jejích dluhopisů, stěžovatelka to nijak blíže nezduvodňuje ani nedokládá, a proto k nim postačuje uvést, že z těchto tvrzení soud nevycházel.

[55] Stěžovatelka dále namítla, že peníze nelze „omašličkovat“ a že správce daně nebral v úvahu např. finanční toky v mezidobí, tj. od 11. 7. 2012 do 31. 7. 2012 nebo v období předcházejícím či následujícím, nezohlednil transakce u dalších subjektů ve skupině podniků pana Mořky a neměl k dispozici informace o veškerých finančních tocích alespoň u vybraných subjektů na veškerých jejich bankovních účtech. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani této námitce. Nevyvrací totiž závěry městského soudu, který konstatoval, že správní orgány se logicky zaměřily na významné finanční toky v období kolem emise dluhopisů, přičemž z hlavní účetní knihy stěžovatelky vyplývá, že transakce, které správce daně vybral, byly fakticky jediné významné, které stěžovatelka v tu dobu provedla. Dále městský soud shledal logickým, že se správce daně zabýval finančními toky v době od emise dluhopisů do jejich úpisu a v období od 1. 8. 2022 do 3. 8. 2022, jelikož právě dne 3. 8. 2022 došlo k významné transakci převyšující hodnotu emise dluhopisů mezi účtem stěžovatelky a účtem pana Mořky. Navázal, že správce daně se legitimně zabýval pouze úzkou výsečí transakcí souvisejících s emisí dluhopisů stěžovatelky. Pro takový účel je bezvýznamné zabývat se všemi pohyby na všech účtech všech subjektů spojených s panem Mořkou. Tato argumentace městského soudu je zcela správná, logická, přesná a přiléhavá. Zároveň byl stěžovatelce poskytnut prostor, aby předestřela svou verzi relevantních transakcí ve skupině a přiměřeně ji doložila, čímž by zároveň vyvrátila verzi, z níž vyšly správní orgány.

[56] Konstatování stěžovatelky, že z hlediska podnikových financí je třeba respektovat její právo na svobodné rozhodnutí o nakládání s jejich hodnotou a strukturou, je na místě v obecné rovině přisvědčit. V posuzované věci však ze zjištěných skutečností vyplývá, že emisí dluhopisů získané prostředky stěžovatelka v převážné míře nepoužila k rozvoji podnikání - dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů ve smyslu § 24 odst. 1 ZDP, byť stěžovatelka formálně toto ustanovení naplnila. Naopak tato emise ve spojení s dalšími finančními transakcemi ve skupině ve svém výsledku vedla k nezdaněnému vyvedení

finančních prostředků ze stěžovatelky k ovládaným osobám, přičemž stěžovatelka nadto usilovala o refundaci takto uhrazených prostředků (úroků z emitovaných dluhopisů) na úkor veřejných rozpočtů (formou uplatnění uhrazených úroků jako nákladové položky snižující základ daně). Takovýto převažující účel posuzovaných transakcí spočívající v získání daňové výhody, která je v rozporu se smyslem a účelem právní úpravy daní z příjmů obsažené v ZDP, proto správní orgány správně vyhodnotily jako zneužití práva. Zákonem stanovená možnost emise dluhopisů a uplatnění z nich hrazených úroků jako nákladu totiž představuje pobídku k financování podnikání získáním finančních prostředků dluhem z cizích zdrojů a primárním smyslem emise dluhopisů je zajištění externího zdroje financování, čili získání dodatečného kapitálu. K tomu však předmětnou emisí dluhopisů nedošlo. K této námitce stěžovatelky lze proto poukázat na již citovaný rozsudek NSS č. j. 4 Afs 376/2021-60, bod 37: *„V obecné rovině lze přisvědčit stěžovateli, že zákon o daních z příjmů financování podnikatelské činnosti prostřednictvím spojených osob výslovně předpokládá, a takové financování tedy není samo o sobě v rozporu se smyslem právní úpravy. V posuzované věci však z výše uvedených okolností vyplývá, že transakce související s předmětnou emisí dluhopisů neměly samy o sobě ekonomický smysl a jejich hlavním smyslem a účelem bylo získání daňové výhody v podobě snížení daňové povinnosti stěžovatele prostřednictvím uplatnění úroků z dluhopisů jakožto nákladů ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Jednalo se tudíž o zneužití práva, jemuž není možné přiznat ochranu. Nejvyšší správní soud proto nepřisvědčil argumentaci stěžovatele, že uznatelnost předmětných úrokových nákladů nemůže být v rozporu se smyslem a účelem zákona o daních z příjmů a jednalo se o situaci, kdy stěžovatel zcela legitimně volí mezi alternativami majícími vlastní ekonomický smysl (tj. financování podnikání) tu, která nejlépe vyhovuje jeho potřebám.“*

[57] Stěžovatelka tedy svým postupem zamýšlela primárně vytvořit dlouhodobé zatížení nákladovými úroky, jež hodlala uplatňovat jako daňově uznatelné náklady ve smyslu § 24 odst. 1 ZDP a zároveň zajistit nezdaněný příjem v podobě těchto úroků pro upisovatelku dluhopisů (manželku jednatelky stěžovatelky), která zároveň získala prostředky pro upsání dluhopisů od jednatelky stěžovatelky. Stěžovatelka tedy nenaplnila účel emise dluhopisů. Pro posuzovanou věc je přílehlavý také závěr uvedený v bodu 31 již zmíněného rozsudku č. j. 4 Afs 376/2021-60: *„Z hlediska zneužití práva navíc nelze odhlédnout ani od okolnosti, že se jednalo o emisi tzv. korunových dluhopisů, u kterých bylo zdanění úrokového příjmu 15 % srážkovou daní rovno 0 Kč, neboť základ daně byl stanovován za každý jednotlivý dluhopis a zaokrouhloval se na celé koruny dolů.“*

[58] Nejvyšší správní soud tak má stejně jako městský soud i správní orgány za to, že v posuzované věci byly dostatečně zjištěny okolnosti, z nichž lze učinit závěr o naplnění objektivního i subjektivního prvku výše uvedeného testu zneužití práva. Jednalo se totiž o uzavřený kruh vzájemně časově a finančně souvisejících transakcí, při kterém se převážně jednalo pouze o uměle vytvořený koloběh finančních prostředků pana Mořky, jeho společnostmi a jeho manželkou, resp. mezi jejich účty ve snaze získat daňovou výhodu v podobě snížení daňové povinnosti formou nákladových úroků z emitovaných dluhopisů. O těchto transakcích navíc rozhodoval pan Mořka a jeho blízké osoby, kteří v nich spolu s jím ovládanými společnostmi vystupovali v různých rolích (jako poskytovatelé i příjemci

pokračování

půjček). Stejně jako v rozsudku NSS č. j. 2 Afs 167/2022-52, na který přílehavě poukázal žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti, resp. i dalším rozsudku NSS v obdobné věci týkající se skupiny podniků pana Mořky ze dne 16. 2. 2024, č. j. 2 Afs 289/2022-75, se tak jednalo o situaci, kdy úpis dluhopisů nesloužil jako legitimní nástroj externího zajištění kapitálu, neboť se všechny relevantní operace se odehrály mezi spojenými subjekty.

[59] Městský soud zcela správně vyhodnotil jednotlivé zjištěné objektivní okolnosti jako celek. Rozsudek městského soudu je logický, přesvědčivý a řádně zdůvodněný a je z něj patrné, že shledal naplnění objektivního prvku zneužití práva v okolnostech emise dluhopisů a následném jednání stěžovatelky, i subjektivního prvku (motivu, záměru), a to ve způsobu zapojení pana Mořky, který ovládá zúčastněné společnosti. Shledal přitom i příčinnou souvislost mezi těmito prvky. Městský soud náležitě popsal skutečnosti, které ho vedly k závěru o absenci ekonomického smyslu emise předmětných dluhopisů, a výstižně poukázal na skutečnosti svědčící o naplnění objektivního prvku. Přílehavě uvedl, že materiálně jednání stěžovatelky naplňuje objektivní i subjektivní podmínky zneužití práva – vynaložení nákladů na úroky z jí emitovaných dluhopisů nemělo ekonomický či jiný racionální důvod než dosažení daňového zvýhodnění.

[60] Jednalo se tudíž o zneužití práva, jemuž není možné přiznat ochranu. Na tomto závěru nic nemění, že stěžovatelkou uskutečněná investice do cukrovaru se nejeví jako ekonomicky *a priori* neracionální či neopodstatněná, neboť tato investice mohla absorbovat pouze malou část z prostředků, které stěžovatelka získala emisí dluhopisů (ve skutečnosti ovšem z prostředků získaných emisí financována nebyla, jak bylo vysvětleno výše). Zmínit lze rovněž bod 36 již zmíněného rozsudku č. j. 6 Afs 376/2018 - 46, v němž vyslovil, že *„formální splnění příslušných podmínek ještě automaticky nezakládá nárok na osvobození od daně, pokud splnění podmínek bylo dosaženo postupem zjevně se přičícím účelu daného ustanovení. Jinými slovy, jestliže daňový subjekt zcela uměle (tj. pouze „na oko“) nastolí takovou situaci, již formálně zákonu vyhoví, nelze takový postup označit za legitimní.“*

[61] Nelze proto stěžovatelce přisvědčit, že prokázala a vysvětlila legitimitu svého postupu a správní orgány neunesly své důkazní břemeno k prokázání závěru o naplnění objektivní i subjektivní složky zneužití práva. Stejně neobstojí přesvědčení stěžovatelky, že dostatečně a jednoznačně prokázala a zdůvodnila ekonomické důvody emise dluhopisů i to, že hlavním důvodem realizace transakce nebylo získání daňové výhody a že úroky z dluhopisů jsou v daném případě daňové uznatelné náklady, které souvisí s dosažením, zajištěním a udržením zdanitelných příjmů a splňují podmínky § 24 odst. 1 ZDP. Nejvyšší správní soud stěžovatelce nepřisvědčil ani v tom, že uplatnění úroků v daňových nákladech stěžovatelky není v rozporu se smyslem a účelem příslušných ustanovení ZDP.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[62] Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnými všechny stěžovatelkou uplatněné námitky, kasační stížnost je proto nedůvodná. Nejvyšší správní soud tedy dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[63] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. října 2024

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu